

Konrad Adenauer Stiftung БЪЛГАРСКА АКАДЕМИЯ НА НАУКИТЕ ИРИОН СЪСТОЯНИЕ И ПЕРСПЕКТИВИ ЗА НАУЧНИТЕ ИЗСЛЕДВАНИЯ В БЪЛГАРИЯ, 12 юни 2014 г., Гранд хотел "София"

Наблюдения върху европейските проекти и международното сътрудничество на преподавателите, учените и студентите в България

Доц. д-р Галя Маринова,
ТУ-София, ИРИОН

Konrad Adenauer Stiftung БЪЛГАРСКА АКАДЕМИЯ НА НАУКИТЕ ИРИОН СЪСТОЯНИЕ И ПЕРСПЕКТИВИ ЗА НАУЧНИТЕ ИЗСЛЕДВАНИЯ В БЪЛГАРИЯ, 12 юни 2014 г., Гранд хотел "София"

Международното сътрудничество е ключов фактор за качеството на научните изследвания и много точно отразява състоянието на обществото ни в определен период от време:

- **Преди 1989 г.** – Вид привилегия за специални хора, трудно достъпна за редовите учени. Подозрение към участниците за задължителни обвързаности и/или партийна принадлежност.
- **От 1989 г. до 2007 г.** – по-лесен достъп до участие на редови учени в специализации в чужбина по различни програми, но проблеми след завръщането, трудности при адаптацията, съзнателни затруднения (**описано е в книгата Храмът**). Характерен е и голям интерес към навлизащата програма Еразъм от страна на студентите.
- **След влизането в ЕС през 2007 г.** – нарастване на скептицизма, проблеми с усвояването и недостатъчно голям брой успешни значими проекти. Проблеми с мотивацията на студентите да участват в програмата Еразъм.

Konrad Adenauer Stiftung БЪЛГАРСКА АКАДЕМИЯ НА НАУКИТЕ ИРИОН СЪСТОЯНИЕ И ПЕРСПЕКТИВИ ЗА НАУЧНИТЕ ИЗСЛЕДВАНИЯ В БЪЛГАРИЯ, 12 юни 2014 г., Гранд хотел "София"

Въпрос: **Защо една привилегия и мечта за младите хора преди 1989 г. е намалила своята атрактивност след влизането в ЕС?**

Konrad Adenauer Stiftung БЪЛГАРСКА АКАДЕМИЯ НА НАУКИТЕ ИРИОН СЪСТОЯНИЕ И ПЕРСПЕКТИВИ ЗА НАУЧНИТЕ ИЗСЛЕДВАНИЯ В БЪЛГАРИЯ, 12 юни 2014 г., Гранд хотел "София"

Представени са наблюдения върху резултатите от участието в европейски програми като:

- Еразъм, Еразъм+,
- Програма за европейско сътрудничество в научните и технологични изследвания COST,
- Централноевропейска програма за академичен обмен СЕЕРУС,
- Научната програма на НАТО,
- Програми за двустранно научно сътрудничество.

Предложени са:

- Добри практики в български университети и организации,
- Някои дефицити, които възникват в конкретни случаи.
- Опит за препоръки за по-доброто оползотворяване на възможностите на програмите най-вече в новия програмен период на ЕС, като ЕРАЗЪМ+ 2014-2020 и други програми в Хоризонт 2020.

Konrad Adenauer Stiftung БЪЛГАРСКА АКАДЕМИЯ НА НАУКИТЕ ИРИОН СЪСТОЯНИЕ И ПЕРСПЕКТИВИ ЗА НАУЧНИТЕ ИЗСЛЕДВАНИЯ В БЪЛГАРИЯ, 12 юни 2014 г., Гранд хотел "София"

Програма "Еразъм"

Създадена през 1987 г.
До края на 2013 г. - част от програмата "Обучение през целия живот"

Най-популярната и най-успешна европейска програма.

Чудесен инструмент за утвърждаване на европейските ценности и за култивиране на чувство за принадлежност към една общност – ЕС.

Формира се **Еразъм поколение**.
На студенти осъществили мобилност по Еразъм казват **"Еразмуси"**
Те се идентифицират като обособен вид –
Програмата Еразъм ги е променила завинаги.

На последните европейски избори – **Про-Еразъм гласуване** за повишаване на активността на студентите
www.HelpErasmus.eu

За повишаване от 1.6% на 3% от европейския бюджет на програмите за обмен.

Konrad Adenauer Stiftung БЪЛГАРСКА АКАДЕМИЯ НА НАУКИТЕ ИРИОН СЪСТОЯНИЕ И ПЕРСПЕКТИВИ ЗА НАУЧНИТЕ ИЗСЛЕДВАНИЯ В БЪЛГАРИЯ, 12 юни 2014 г., Гранд хотел "София"

Програма "Еразъм"

В някои държави студентите **задължително учат един семестър** в чуждестранен университет.

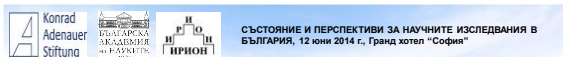
По данни на ЕК - **всеки десети** студент участва в програмата "Еразъм".

Испания е държавата, където заминават и от която идват най-много младежи.

От 2000 до 2010 г.

общо **9212 български студенти** са заминали по "Еразъм"
2544 чужденци са дошли тук.

Еразъм+

Новата европейска програма за образование, обучение, младеж и спорт От **1 януари 2014 г.** и обединява в себе си 7 програми:

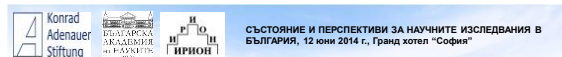
- Учене през целия живот (Еразъм, Леонардо да Винчи, Коменски, Грюндвиг),
- Младежта в действие,
- Еразмус Мундус,
- Темпус,
- Алфа,
- Edulink
- програмата за двустранно сътрудничество с индустриализирани страни.

Взаимодействие между всички сектори в областта на образованието, обучението, младежта и спорта.

За дейности в училищното, висшето, професионалното образование, образованието за възрастни, младежкия сектор.

3 основни Ключови дейности:

- Образователна мобилност за граждани;
- Сътрудничество за иновации и обмен на добри практики;
- Подкрепа за реформиране на политиките.

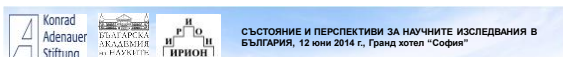

Еразъм+

Страните участнички в програмата са държавите членки на ЕС и Лихтенщайн, Исландия, Норвегия, Швейцария, Македония и Турция.

<http://www.hrdc.bg/стр/Еразъм-81>

Предвиденият бюджет възлиза на **14,7 милиарда евро**, с **40 %** повече от сегашния размер на средствата.

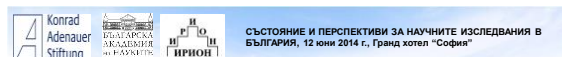
Еразъм+ стартира в момент, в който **близо шест милиона младежи в ЕС са без работа**, като равнищата на младежка безработица в Испания и Гърция са **над 50%**.

А има над **2 милиона свободни работни места** и трудности при намирането на служители с необходимите умения.

в Европа **несъответствие между търсените и предлаганите умения** на пазара на труда.

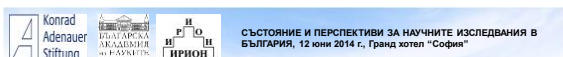
ЕК разглежда Еразъм+ като средство за преодоляването му.

Целта на програмата е да се подобрят уменията и пригодността за трудовия пазар и да се подпомогне модернизацията на системите на образование и обучение и на дейностите, насочени към младежта.

Програма Еразъм+ в цифри

- **2 милиона** студентски мобилности и **450 000** стажа;
- **650 000** мобилности за учачи се в професионалното образование;
- **800 000** учителски и преподавателски мобилности;
- **200 000** студенти в магистърски програми в чужбина могат да получат гаранции за заеми;
- над **500 000** младежи в доброволчески дейности или в младежки програми за обмен;
- над **25 000** студенти - безвъзмездна помощ за съвместни магистърски степени;
- **125 000** обучаващи институции ще получат финансиране за установяването на **25 000** „стратегически партньорства“, за обмяната на опит и контактите с пазара на труда;
- **3 500** образователни институции и предприятия - за над **300** „алианса на знанието“ и „секторни алианса на уменията“, за постигане на заетост, иновациите и предприемачеството;
- **600** партньорства в сферата на спорта и европейски прояви с нестопанска цел

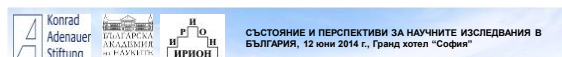
За новия програмен период е поставена цел за постигането на участие на **20% от студентите в един университет** в мобилностите по програмата Еразъм+.

Общият брой планирани мобилности у нас по първите покани за кандидатстване надхвърля **20 000**, в повече **36** приемачи страни, като водещи са Великобритания, Италия, Испания и Германия.

Най-много подадени проектпредложения от София, Варна и Пловдив.

Проста сметка: за **7 години** се планира **500 милиона ЕС – 0.4%** да осъществят мобилност **7 милиона България – 28 000** да осъществят мобилност **До сега за 10 години – 9212**

Необходими са мерки за увеличаване на броя студентски мобилности.

Сред студентите реакциите са от възторг и ентузиазъм

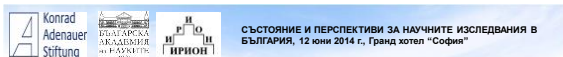
- До краен скептицизъм, дори страх.
- Дали ще им стигнат стипендиите
 - Дали ще се справят
 - Да не изпуснат нещо важно тук – работа, стаж.
 - Да си напуснат работата.

Свидетели сме на откази дори непосредствено преди тръгването.

Все по-задачавачи причини:
„Ще си загубя мястото в ранг-листата на онлайн покера“
„Ще си загубя дисковото пространство в сайт за поръчки на web design.“

Тези реакции на студентите осветляват проблеми във висшето образование, обществото ни и в обръкнатата ценностна система.

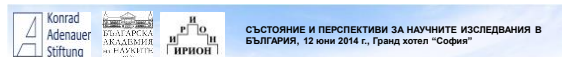
Добри практики

Проведеното в чужбина обучение по програмата Еразъм+ се отразява в Европейското дипломно приложение.

Национален военен университет НВУ „В. Левски“ във Велико Търново издава Европейско дипломно приложение

според Наредбата за държавните изисквания към съдържанието на основните документи, издавани от висшите училища (приета с Постановление № 215 от 12.08.2004 г. на Министерски Съвет на Република България).

<http://www.nvu.bg/node/38>

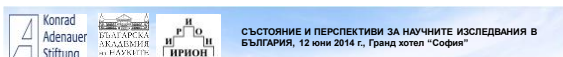

В Русенския университет „Ангел Кънчев“ Обучението по програмата Еразъм+ ще се отразява в Европейското дипломно приложение, с тенденция участието в програмата Еразъм+ да бъде на практика задължителна част от учебния процес.

Досега ръководителят на мобилността или на катедрата превежда наименованието на изучаваните от студента дисциплини през време на мобилността (да не се занимава с това деканът, макар, че това е негова работа).

След това документът се изпраща в София за заверка. Оказва се, че ако деканът не знае, или ако никой друг по веригата, която трябва да му приготви документа, не знае – тази процедура е възможна, но не се изпълнява.

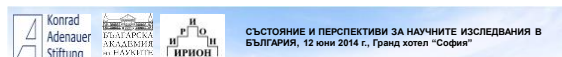
Отразяването на мобилността създава у студента чувството, че е добавил стойност към своята диплома и представлява стимул.

Добра практика показва и Центъра за развитие на човешките конкурси с поканата на студенти да участват като сътрудници в организацията на дейностите по програмата Еразъм+.

Това е широко разпространено в други европейски страни, където съществуват организации и мрежи в помощ на пристигащите и заминаващите по програмата Еразъм студенти.

Тази практика улеснява съществено мобилността и адаптирането на новото място и по-бързо откриване на добрите страни на мобилността.

CEEPUS - Централноевропейската програма за академичен обмен

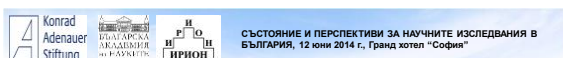
Начало 1993г. в Будапеща - подписването на междуправителствено споразумение. (I,II,III)

Основната дейност са университетските мрежи, съвместните програми и докторантски научни степени.

Насърчава и предоставянето на грантове за мобилност на студенти и преподаватели.

Допустими държави: Албания, Австрия, Босна и Херцеговина, България, Хърватия, Чехия, Унгария, Македония, Молдова, Черна гора, Полша, Румъния, Сърбия, Словакия и Словения

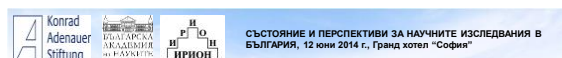

Програма CEEPUS

Стипендия

При системата на финансиране на CEEPUS няма прехвърляне на средства. Това означава, че всеки университет, който приема студенти и преподаватели, поема разходите на лицата, а самите стипендии са обвързани с цената на живота в съответната държава.

Програма CEEPUS

https://www.ceepus.info/public/network/network_info.aspx

Прегледът показва за България:

2010/11 – една мрежа

СИ-BG-0022-06-1011 BG-UACEG-Sofia / Преподаване и учене на строително инженерство в европейски контекст

2011/12, 12/13, 13/14, 14/15 – три мрежи

СИ-BG-0022-10-1415 - BG-UACEG-Sofia / Преподаване и учене на строително инженерство в европейски контекст

СИ-BG-0613-04-1415 – Нанотехнологии, материали и нови производствени технологии – университетско сътрудничество в научните изследвания и прилагането на съвместни образователни програми чрез стимулиране на академичната мобилност

СИ-BG-0703-03-1415 – Съвременни тенденции в обучението и научните изследвания на механични системи – мост между надеждността, качеството и трибологията

От 2005 до 2014 от 1 до 3 мрежи

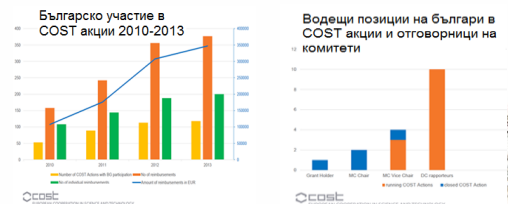
Държава	Брой мрежи
Австрия	10
България	3
Хърватия	4
Чехия	6
Унгария	7
Полша	10
Румъния	9
Сърбия	4
Словакия	7
Словения	8

6 от допустимите държави не са водещи на CEEPUS мрежи

Програма COST

Програма за европейско сътрудничество в научните и технологични изследвания от 1971 г. чрез акции и мрежи. 0 или 1 спечелен проект с грант управляван в България.

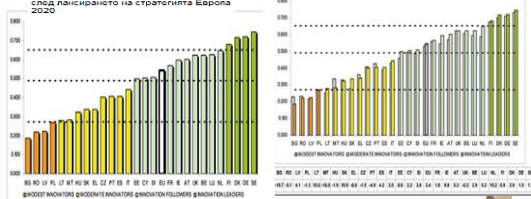

Презентации от информационното събитие по програма COST на 24 и 25 октомври 2013 г. в Гранд хотел София, гр. София

Програма COST

Основно предизвикателство: Комулация на съществени резултати. Рейтинг на иновациите 2013. Спадане на иновациите в най-драматичен за България - 18.7% след планираното на стратегията Европа 2020.

Напредък след планирането на стратегията Европа 2020

Презентации от информационното събитие по програма COST на 24 и 25 октомври 2013 г. в Гранд хотел София, гр. София

Програма COST

Беше отбелязано и това, че едни и същи колективи печелят проекти и участват в повече от една COST акции.

Израдили са си know-how.

Дали биха го споделили? Може ли да бъдат стимулирани да го споделят?

Презентации от информационното събитие по програма COST на 24 и 25 октомври 2013 г. в Гранд хотел София, гр. София

Научна програма на НАТО

Преци – лесно достъпна програма:

- Постдокторски стипендии
- Реинтеграционни стипендии
- Грантове за сътрудничество CLG

 (единия партньор от НАТО, другия е от списък с държави извън НАТО). След приемането ни в НАТО ние станаме водещ натовски партньор. Трябва да търсим партньор от Македония, Египет, Малта и др.

Обновена програма
 Наука за мир – Наука за мир и сигурност/ Многогодишни проекти
 Актуален конкурс за жените и сигурността.
 ADVANCED STUDY INSTITUTE (школи)
 В България се организираше по една школа на година в областта на киберсигурността, но сред финансираните събития през 2013 и 2014 г. няма ASI в България. По-лесно се става участник в школата – слушател.
 ADVANCED RESEARCH WORKSHOP (семинари)
 ADVANCED TRAINING COURSES (обучения)
 Последните години е малък броя на финансираните проекти.

Програми за двустранно сътрудничество към ФНИ и Дирекция „Наука“

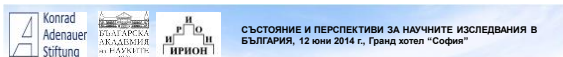
- Германия
- Франция
- Китай
- Индия
- Румъния
- Украйна и др.

Наблюдения:

- Силно ограничен бюджет за най-масовите програми с Германия и Франция
- С малки изключения непрозрачност, необявяване на резултатите за тях.
- За конкурсите с Индия и Украйна имаше резултати на страницата на ФНИ, За Германия и Китай – не.
- Възражения без отговор и проблеми с административния капацитет и координацията между българските и партньорските контактни лица

- Разочарование и недоверие на голяма част от кандидатстващите учени.

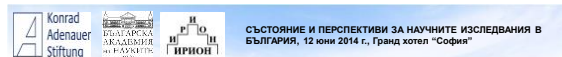

Как да участваме по-активно в големите европейски научни проекти и как да бъдем лидери на големи европейски научни проекти?

Това е въпрос на самочувствие, на доверие към българските учени и техните лидерски качества и задължително и въпрос на обучение.

Да се предвидят нови форми за обучение по управление на проекти за нашите учени в сътрудничество с успешни лидери на европейски проекти, за да се засили капацитетът за спечелване на големи проекти.

Тази инвестиция ще се изплати, както в личен план, така и на национално ниво.

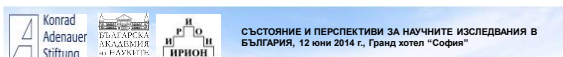
Препоръки (1):

Подобряване на условията за обучение на студенти от ЕС изпратени по Еразъм мобилности в български университети в отговор на **нарасналия интерес от тяхна страна** в опровержение и на най-големите скептици.

От 2000 г. до 2010 г.
общо 2544 чужденци са дошли тук по "Еразъм"

Да се реши как да се преподава на английски или друг език, как да им се издаде студентска книжка за да ползват облекченията на българските студенти.

Да се реши, дали да плащат таксите, които плащат редовните български студенти?

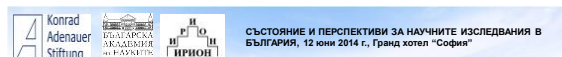

Препоръки (2):

По-лесен достъп до средства за участие в международни научни конференции, където стават първите контакти с потенциалните партньори. По възможност на всеки учен да се осигури определена сума покриваща участие във водеща конференция в чужбина – поне веднъж на година.

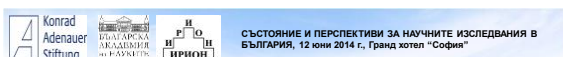
По-активно свързване със страните в региона – програма СЕЕРУС.

По ефективно оползотворяване на ролята на водещ партньор в проектите за наука на НАТО.

Препоръки (3):

- Непрекъснат цикъл – добре е да се очертае и стимулира такъв в кариерата на учения.
- Подпомагане на адаптацията и реинтеграцията на учени, завърнали се от дългосрочни специализации в чужбина.
- Проучване на колебанията и страховете на студентите и по-добра информационна кампания за програмата Еразъм +, срещу насаждането или задълбочаването на страховете или скептицизъм, изтъкване на предимствата.
- Позитивна информационна кампания сред тях.

Представените наблюдения и препоръки далеч не изчерпват темата с международното и европейско международно сътрудничество в научните изследвания.

Надявам се да чуем от присъстващите тук споделян опит, успешни решения и иновативни подходи и предложения.

